

Nr 55.

Ankom till riksdagens kansli den 3 mars 1939 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av i statsverkspropositionen gjord framställning om kapitalinvestering i fonden för förslag till statsverket med avseende å vissa engångskostnader för försvarsväsendets byggnader m. m. jämte en i ämnet väckt motion.

(1:a avd.)

I proposition (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1939/40 har Kungl. Maj:t (punkt 4, sid. 5—32, av det vid propositionen såsom bilaga 2 fogade statsrådsprotokollet över försvarsärenden) föreslagit riksdagen att till vissa engångskostnader för försvarsväsendets byggnader m. m. för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 10,467,400 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr N. Holmström väckt motion (nr 60), vari hemställts, att riksdagen måtte för slipanläggningar i Karlskrona och vid Nya Varvet för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionären anført till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

I 1936 års riksdags beslut angående försvarsväsendets ordnande beräknades för vissa byggnadsarbeten, vilka stode i samband med den nya försvarsorganisationen, kostnader till sammanlagt 37,812,000 kronor. Av nämnda belopp hava hittills anvisats sammanlagt 30,167,000 kronor, förutom vissa prisstegringstillägg därå. Att ytterligare anvisa skulle sålunda enligt planen återstå (37,812,000 — 30,167,000 =) 7,645,000 kronor, vilket belopp fördelar sig med 1,090,000 kronor på armén, 721,000 kronor på marinen och 5,834,000 kronor på flygvapnet.

Departementschefen har meddelat, att från myndigheterna inkommit framställningar om anvisande av de sålunda återstående anslagsmedlen jämte av inträffade prisstegringar betingade tilläggsbelopp. Emellertid hava myndigheterna dels i vissa hänseenden föreslagit ett frångående av den ursprungliga planen, dels hemställt om särskilda anslagsmedel för vissa ändamål, som icke upptagits i planen.

Armén.

Årskvot för budgetåret 1939/40. I skrivelse den 8 september 1938 med framställningar rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1939/40 har arméförvaltningen hemställt om anvisande av återstående 1,090,000 kronor av det för armén beräknade beloppet, jämte ett med hänsyn till inträffade prisstegringar erforderligt tillägg av 20 procent å anslagsbeloppet eller sålunda ytterligare 218,000 kronor.

Departementschefen har tillstyrkt den gjorda framställningen.

Östgöta luftvärnsregementes förläggning i Linköping. Enligt försvarsbeslutet skall ett nytt luftvärnsregemente, benämnt Östgöta luftvärnsregemente, uppsättas och förläggas i Linköping. Byggnadskostnaderna beräknades av särskilda utskottet till sammanlagt 955,000 kronor, därav 230,000 kronor för ett artillerimaterieförråd, 325,000 kronor för garageanläggningar och 400,000 kronor för en tyganstalt. Av de nämnda medlen hava beloppen för artillerimaterieförrådet och garageanläggningarna ävensom en del av beloppet för tyganstalten anvisats å engångsanslaget för byggnader för innevarande budgetår, medan återstoden av beloppet för tyganstalten ingår i den ovan beräknade årskvoten för budgetåret 1939/40.

I sin förenämnda skrivelse den 8 september 1938 har nu arméförvaltningen anförts, att verkställd utredning givit vid handen, att det av 1936 års riksdag för nämnda ändamål beräknade beloppet å sammanlagt 955,000 kronor även med utgående 20 procent prisstegringstillägg därå icke vore tillfyllest för sagda byggnadsföretag. Merkostnaden för nybyggnader samt kostnaderna för vissa ändrings- och inredningsarbeten i och för ordnandet av Östgöta luftvärnsregementes förläggning hava av arméförvaltningen beräknats till 1,312,000 kronor.

Departementschefen har för ändamålet tillstyrkt ett sammanlagt belopp av 734,000 kronor.

Vissa byggnadsarbeten vid krigsskolan. Departementschefens förslag innebär anvisande av medel för anordnande av ökat stallutrymme på Karlberg samt uppförande av en ny förrådsbyggnad därstädes för intendenturmateriel ävensom för uppförande av ett nytt garage. Det för ändamålet erforderliga anslagsbeloppet har av departementschefen beräknats till 100,000 kronor.

Kasernbyggnader vid trängkårerna. Departementschefen har framhållit, att de nuvarande förläggingsförhållandena vid trängkårerna efter genomförandet av de år 1936 beslutade kaderutökningarna i längden äro ohållbara och att den föreliggande utrymmesbristen snarast möjligt bör avhjälpas. Detta har synts departementschefen icke kunna ske på annat sätt än genom uppförande av nybyggnader. Kostnaderna härför hava för alla fyra

trängkårerna beräknats till sammanlagt 2,480,000 kronor, vilket belopp departementschefen ansett böra fördelas på två budgetår. För nästa budgetår beräknas alltså ett anslagsbelopp av 1,240,000 kronor.

Garagebyggnader vid trängkårerna. Den fortgående motoriseringen av trängens förband har medfört krav på utökade garageutrymmen vid trängkårerna. Kostnaderna för de erforderliga byggnadsarbetena hava — efter avdrag av 100,000 kronor, som ställts till förfogande från anslaget till försvarsberedskapens omedelbara stärkande — beräknats till sammanlagt 456,000 kronor, vilket belopp departementschefen ansett böra fördelas på två budgetår. För nästa budgetår beräknas alltså ett anslagsbelopp av 228,000 kronor.

Förrådsbyggnader vid arméns truppförband. Arméförvaltningen har anmält, att framställningar gjorts av vissa truppförband om beredande av ytterligare förrådslokaler för inrymmande av den jämlikt försvarsbeslutet nyanskaffade tyg-, intendentur- och sjukvårdsmaterielen. En genomgående inventering av samtliga lantförsvaret tillhöriga förrådsutrymmen har givit vid handen, att nybyggnader m. m. erfordrades till ett sammanlagt belopp av 1,420,000 kronor. Departementschefen har funnit sig böra föreslå, att medel ställas till förfogande å riksstaten för att i görligaste mån avhjälpa de föreliggande bristerna på förrådslokaler. Det erforderliga beloppet, 1,420,000 kronor, har synts departementschefen böra fördelas på två budgetår, varav för nästa budgetår skulle anvisas 710,000 kronor.

Kasernbyggnad vid Bodens artilleriregemente. Departementschefen har funnit förläggningsförhållandena vid Bodens artilleriregemente efter de ökningar av manskapsstyrkorna, som ägt rum genom 1936 års härordning, icke tillfredsställande. Det nuvarande provisoriet, innebärande bland annat, att en del av manskapet måste för längre tid inhysas i fortet, har synts departementschefen snarast böra bringas att upphöra. Som detta icke lär lämpligen kunna ske annat än genom att uppföra en ny kasernbyggnad vid regementet, avsedd för två kompanier, har departementschefen funnit sig böra föreslå, att det härför erforderliga beloppet, beräknat till 325,000 kronor, upptages under förevarande anslag för budgetåret 1939/40.

Marinen.

Årskvot för budgetåret 1939/40. Departementschefen har föreslagit, att av det av 1936 års riksdag för nybyggnader för marinen beräknade beloppet återstående oanvisade 721,000 kronor upptagas under förevarande anslag för nästa budgetår. Vidare har, i likhet med vad fallet är för innevarande budgetår, ett prisstegringstillägg av 20 procent å kvotbeloppet ansetts böra utgå med, i avrundat tal, 145,000 kronor.

Ändringsarbeten inom infanterietablissemnet i Karlskrona. I skrivelse den 14 september 1938 med förslag till äskande av medel för vissa byggnadsföretag under budgetåret 1939/40 har marinförvaltningen till behandling upptagit frågan om den framtida förläggningen av marinens underofficersskolor.

Ämbetsverket har i berörda skrivelse till en början erinrat om att vid framläggandet för 1936 års riksdag av propositionen nr 225 angående försvarsväsendets ordnande föredragande departementschefen i fråga om underofficersutbildningen vid flottan anfört, dels att han funnit övervägande skäl tala för att flottans underofficersutbildning koncentrerades till Karlskrona, dels att det syntes honom angeläget att, innan verksamheten vid den gemensamma underofficersskolan igångsattes, utredning verkställdes beträffande viss omläggning av undervisningen. Särskilda utskottet anslöt sig i sitt utlåtande nr 1 till departementschefens uttalanden och riksdagen beslöt i enlighet därmed. Enligt nyssnämnda proposition förutsattes emellertid — i anslutning till vad försvarskommissionen därutinnan anfört — att lokaler för den blivande underofficersskolan i Karlskrona skulle anordnas i kustingenjörskompaniets kasern därstädes i samband med nämnda kompanis föreslagna indragande.

Marinförvaltningen har i sin nyssberörda skrivelse den 14 september 1938 anfört, att det under utredningens gång visat sig, att fördelar av skilda slag sannolikt skulle stå att vinna genom en ytterligare koncentration av marinens underofficersutbildning, så att flottans och kustartilleriets underofficersskolor sammansloges till en gemensam underofficersskola, förlagd till Karlskrona. Utredningen härom vore dock icke slutförd. Emellertid vore det, framhöll ämbetsverket, i varje fall ogenomförbart att vid den fortsatta utredningen i underofficersskolefrågan räkna med en förläggning till kustingenjörkasernen, utan måste man utgå ifrån att skolan förlades till de kaserner, som nu disponeras av Kronobergs regementes detachement i Karlskrona, sedan dessa kaserner utrymts, vilket beräknades komma att ske sommaren 1939.

Departementschefen har för egen del framhållit, att hurudan organisationen för en flottans underofficersskola än komme att slutligen utformas, den s. k. kustingenjörkasernen i Karlskrona icke erbjöde tillräckligt utrymme för en dylik skola, om nämligen skolan skulle anordnas med internatsystem. Och ett dylikt system vore enligt departementschefens mening så gott som ofrånkomligt, om man skulle kunna på ett effektivt sätt utnyttja skolans resurser. Däremot syntes departementschefen det genom infanteridetachmentets indragning snart lediga infanterietablissemnet i Karlskrona vara i många hänseenden lämpligt för inhysande av en underofficersskola.

Emellertid vore det nödvändigt, att infanterietablissemnet underginge vissa omändrings- och moderniseringsarbeten för att kunna med fördel användas som lokal för en underofficersskola. Detta syntes departementschefen vara lika nödvändigt, om kustartilleriregementet till äventyrs skulle komma att förläggas dit. Kostnaderna härför hava av myndigheterna prelimi-

närt beräknats till 500,000 kronor, detta med utgångspunkt från att en för marinen gemensam underofficersskola förlades dit. Under alla förhållanden syntes det departementschefen uppenbart, att de arbeten, som borde företagas under ett första budgetår, icke komme att understiga 250,000 kronor. Emellertid borde enligt departementschefens mening för ändamålet i första hand användas de medel, tillhoppa cirka 74,000 kronor, som å innevarande budgetårs engångsanslag för byggnader beräknats för ombyggnad av ingenjörkasernen i Karlskrona. Det belopp, som behövde för ändamålet upptagas för budgetåret 1939/40, skulle således utgöra (250,000 — 74,000 =) 176,000 kronor, vilket belopp av departementschefen tillstyrkts.

Tillbyggnad av marinens centrala beklädnadsverkstad i Karlskrona. Departementschefen har framhållit, att beträffande marinens centrala beklädnadsverkstad i Karlskrona påtagliga brister föreligga i fråga om arbetsutrymme och anordningar i övrigt för personalens trivsel och hygien. En utvidgning och modernisering av verkstaden syntes därför oundgänglig. De gjorda kostnadsberäkningarna sluta på sammanlagt 232,700 kronor, vilket belopp departementschefen ansett böra anvisas för nästa budgetår.

Flygvapnet.

Årskvot för budgetåret 1939/40. Såsom inledningsvis under detta anslag anförts skulle enligt den i samband med 1936 års försvarsbeslut uppgjorda planen för engångskostnader för vissa försvarsväsendets byggnader för flygvapnets del återstå att anvisa sammanlagt 5,834,000 kronor.

Flygförvaltningen har beräknat medelsanvisningen för vissa flygvapnets byggnadsarbeten för nästa budgetår till sammanlagt 3,577,200 kronor, vilket belopp departementschefen tillstyrkt. Vidare har, i likhet med vad fallet är för innevarande budgetår, äskats prisstegringsstillägg, vilket av departementschefen beräknats till 20 procent å grundbeloppet, eller till, i avrundat tal, 716,000 kronor.

Flygförvaltningen har vidare hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för att inom ramen av totalkostnaden för flygvapnets tjänstebostäder, beräknad till 1,756,000 kronor, de för de särskilda förlägningsplatserna angivna medlen för tjänstebostäder måtte kunna förskjutas mellan de olika flottiljerna, i den mån detta betingades av den civila bebyggelsens utveckling eller andra på denna fråga inverkan omständigheter. Mot ett dylikt förfarande har departementschefen intet haft att erinra.

Uppvärmningsanordningar för hangarhallar vid Jämtlands flygflottilj. Flygförvaltningen har funnit angeläget, att vid Jämtlands flygflottilj uppvärmning sker av hangarhallarna. Kostnaderna hava beräknats till sammanlagt 90,000 kronor, vilket belopp departementschefen ansett böra anvisas för nästa budgetår.

Uppställningsplaner vid Östgöta och Jämtlands flygflottiljer. Departementschefen har tillstyrkt en av flygförvaltningen gjord framställning om anordnande av uppställningsplaner av vibrobetong framför de två hangarbyggnader, som skulle komma till utförande vid Östgöta flygflottilj under budgetåren 1938/39 och 1939/40, ävensom framför den hangarbyggnad, som vore under uppförande vid Jämtlands flygflottilj. Kostnaderna hava beräknats till sammanlagt 94,500 kronor, vilket belopp departementschefen ansett böra anvisas för nästa budgetår.

Byggnad för radiosändarstation vid Östgöta flygflottilj. Med förmälan, att den nuvarande radiosändarstationen vid Östgöta flygflottilj provisoriskt måst inrymmas i en skolsalsbyggnad (av trä) inom flygetablisementet, har departementschefen tillstyrkt en av flygförvaltningen gjord framställning, att medel, beräknade till 20,000 kronor, för uppförande av en byggnad för radiosändarstationen vid Östgöta flygflottilj måtte anvisas å riksstaten för nästkommande budgetår, därest det nya stationsaggregat, som avses skola anskaffas, skall kunna komma i funktion.

Slipanläggningar vid Fårösund. Flygförvaltningen har under erinran om den snabba utvecklingen inom flygtekniken framhållit, att för Roslagens flygflottiljs flygstationer i Fårösund, Karlskrona och Nya Varvet (Göteborg) hittillsvarande slipanläggningar vore antingen av provisorisk natur eller numera otillräckliga ifråga om dimensioner, hållfasthet m. m. Skulle dessa stationer kunna användas för ifrågavarande ändamål, måste nya slipar anordnas, avpassade för de nya tvåmotoriga sjöflygplanen. De slipar, som erfordrades, vore två för Fårösund, en för Karlskrona och en för Nya Varvet. Kostnaderna beräknades till 25,000 kronor för varje slip eller tillhopa till 100,000 kronor.

Den ifrågavarande framställningen har departementschefen funnit sig böra såtillvida tillstyrka, att han ansett medel för de två begärda slipanläggningarna i Fårösund böra med 50,000 kronor upptagas under förevarande anslag för nästkommande budgetår.

Sammanfattning. De anslagsbelopp, som av departementschefen ansetts böra, på sätt framgår av det ovanstående, beräknas under förevarande anslag för budgetåret 1939/40, uppgå sammanlagt för armén till 4,645,000 kronor, för marinen till 1,274,700 kronor och för flygvapnet till 4,547,700 kronor eller till sammanlagt 10,467,400 kronor.

Utskottet.

Såsom av propositionen framgår har departementschefen ansett medel böra upptagas under förevarande anslag för anordnande av två slipanläggningar i Fårösund. Med anledning av det motionsvis gjorda yrkandet om anvisande av medel för motsvarande anläggningar i Karlskrona och vid Nya Varvet vill utskottet framhålla, att utskottet icke funnit sig böra vid avvägningen av här ifrågavarande byggnadsbehov intaga annan ståndpunkt än departementschefen, varför utskottet avstyrker den föreliggande motionen.

För att bereda ökade utrymmen vid trängkåreerna har departementschefen föreslagit uppförande av nybyggnader till ett sammanlagt belopp av 1,240,000 kronor. Utskottet, som avlagt besök i Linköping, vill ifrågasätta, huruvida icke för avhjälpande i viss mån av utrymmesbristen vid Svea trängkår den anordningen lämpligen borde vidtagas, att trängens officersaspirantskola och studentkompani m. m., som äro avsedda att överflyttas till Svea trängkår, medgivnas att jämväl i fortsättningen disponera förläggningslokaler i Livgrenadjärregementets näraliggande kasernetablissemment. Erforderligt utrymme i Livgrenadjärregementets kaserner synes kunna vinnas genom att infanteriets officersaspirantskola i stället förlägges till annat infanteritruppförband, exempelvis i Karlstad. En närmare undersökning av dessa möjligheter synes utskottet lämpligen böra verkställas genom Kungl. Maj:ts försorg.

I samband med frågan om flygvapnets årskvot för budgetåret 1939/40 har departementschefen meddelat, att flygförvaltningen gjort framställning om att åtgärder måtte vidtagas för att inom ramen av totalkostnaden för flygvapnets tjänstebostäder de för de särskilda förläggningsplatserna angivna medlen för tjänstebostäder måtte kunna förskjutas mellan de olika flottiljerna, i den mån detta betingades av den civila bebyggelsens utveckling eller andra på denna fråga inverkan omständigheter. Mot ett dylikt förfarande, som motiverats därav, att privat bebyggelse vid flygvapnets förläggningsplatser kommit till stånd i mindre omfattning än man vid angivande av de för tjänstebostäder erforderliga kostnadsbeloppen på sin tid haft anledning räkna med, har departementschefen intet haft att erinra. Utskottet, som ej heller haft något att invända mot vad sålunda föreslagits, förutsätter emellertid, att riksdagen på lämpligt sätt beredes tillfälle att taga kännedom om de ändringar, som av ovanberörda anledning ansetts böra vidtagas i den planliga dispositionen av byggnadsmedlen i fråga.

Vad departementschefen i övrigt i skilda avseenden föreslagit, har utskottet funnit tillfredsställande motiverat och tillstyrker anvisande av det äskade anslagsbeloppet.

Enligt utskottets mening bör Kungl. Maj:t liksom hittills äga att vid de särskilda medelsposternas ställande till myndigheternas förfogande inom ramen för de beräknade beloppen vidtaga de smärre förändringar med avseende å medlens användning, som kunna finnas av praktiska och ekonomiska hänsyn påkallade.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen I: 60 för kapitalinvestering i fonden för förslag till statsverket till *vissa engångskostnader för försvarsväsendets byggnader m. m.* för budgetåret 1939/40 anvisa ett reservationsanslag av 10,467,400 kronor.

Stockholm den 3 mars 1939.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Gränebo*, *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Andersson* i Fältenborg, *Nilsson* i Landeryd, *Bergström*, *Pauli*, *Ström* i Lidköping, *Nilsson* i Fredriksfält, *Magnusson* i Kalmar och *Andersson* i Rixö; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Törnkvist*, *Svensson* i Grönvik, *Eriksson* i Stockholm, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Närlinge*, *Ward*, *Åqvist* och *Lundberg*.
